

10 gr.

10 gr.

NOWINY CODZIENNE

Nr. 236 A

Warszawa, piątek 30 lipca 1937 r.

Rok XII

Pekin w ręku Japończyków

koncentracja floty japońskiej grozi poważnymi komplikacjami

TOKIO, 29. 7. Japońskie działania wojenne w Chinach północnych rozwijają się planowo. Z chwilą obsadzenia Nanyuan 38 dywizja chińska została całkowicie wyparta z obszaru Pekinu. W Tien - Tsinie trwają zacięte walki wzdłuż linii kolejowej, łączącej dworzec wschodni z zachodnim, a także w pobliżu koncesji japońskiej.

SZANGHAI, 29. 7. — Z półoficjalnych źródeł Nankinu donoszą: 29 armia chińska ewakuowała o godz. 8-ej Pekin, gdzie wojska japońskie wkroczyły nieco później. Komunikacja telegraficzna i telefoniczna z Pekinem jest przerywana.

29 ARMIA WYCOFANA

TOKIO, 29. 7. Operacje wszczęte wczoraj rano przez wojska japońskie w Chinach północnych w celu usunięcia z okręgów Pekinu i Tien - Tsinu chińskiej 29 armii zostały przeprowadzone. Wojska japońskie, otoczywszy Pekin od strony północnej, południowej i wschodniej zdołały zmusić do odstąpienia 29-tą armię.

WALKI W TIEN-TSINIE

TOKIO, 29. 7. Agencja Domei donosi: Z Tien - Tsinu nadchodzą wiadomości o starciach pomiędzy wojskami japońskimi a chińskimi. Około dwóch tysięcy żołnierzy chińskich 38 dywizji oraz policja chińska dzisiaj rano o wczesnej godzinie zaatakowały oddział japoński na granicy pomiędzy koncesją japońską a dzielnicą chińską.

TIENSIN, 29. 7. Koncesja francuska w Tientsinie znajduje się

w pogotowiu obronnym. Kolonia francuskiej zapewniono całkowite bezpieczeństwo. Z powodu wzmagającej się w mieście strzelaniny, konsul francuski zażądał ochrony wojsk francuskich. Walki toczą się od ośmiu godzin na obu brzegach rzeki Peiho, która przepływa przez Tientsin.

DZIAŁANIA FLOTY

TOKIO, 29. 7. Doniesienia z Tientsinu o ostrzeleniu przez wojska chińskie japońskiego parowca „Choanmaru” w pobliżu Taku stwierdzają, że następnie Chińczycy ostrzelali torpedowiec japoński „Fuji”, który przy pomocy innych torpedowców odpowiedział ogniem. W walce od strony lądu wzięły również udział

oddziały garnizonu japońskiego z Tientsinu.

Wedle doniesień ze źródeł chińskich w pobliżu wybrzeży prowincji Szang - Tung znajduje się obecnie japoński krążownik i 7 torpedowców. Kola chińskie wyrażają obawę, że powyższa koncentracja floty japońskiej ma na celu dokonanie działań zakrojonych na szeroką skalę na wodach chińskich.

SUNG-CZE-YUAN USTĄPIŁ POD PRESJĄ

SZANGHAI, 29. 7. Wedle otrzymanych z wiadomości przyjazd gen. Sung-Cze-Yuana z Pekinu i przekazanie stanowiska przewodniczącego rady politycznej prowincji Hopei i Czahar

gen. Czang - Tsu - Czungowi odbyło się pod presją generałów Szi - Yu - Sana i Czang - Tsu Czunga, którzy mieli zagrozić generałowi Sung - Cze - Yuanowi uwięzieniem; jeśli nie zgodzi się na wyjazd, obaj wspomniani generałowie mają zamiar w porozumieniu z władzami japońskimi utworzyć nowy rząd w Pekinie.

Maszyna piekielna

miała wysadzić w powietrze 700 policjantów

LONDYN, 29. 7. Po odejściu króla i królowej z Belfastu, gdzie byli przedmiotem gorących owacji, znaleziono maszynę piekielną na linii kolejowej w Templepatrick w hrabstwie Antrim, 15 mil na północ od Belfastu. Miała ona wysadzić w powietrze pociąg wiozący z powrotem na północ oddział 700 policjantów policji specjalnej, którą zmobilizowano z racji pobytu króla i królowej w stolicy Ulsteru. Maszynę piekielną zdemontowano zanim pociąg przeszedł.

W sprawie wczorajszej eksplozji w Belfaście, komunikat policyjny ustala obecnie z całą pewnością, że nie był to przypadkowy wybuch gazów, lecz wybuch, spowodowany bombą gazową z długim lontem.

Policja przypuszcza, że zamiarem zamachowców było wysadzenie w powietrze znajdującą się w pobliżu elektrowni, celem porażenia w ciemnościach sali ratusza, rzęsiście oświetlonej w czasie uroczystości.

Manifestacja wawelska i sprawy śląskie w Senacie

W czwartek w południe odbyło się pierwsze i ostatnie w bieżącej sesji nadzwyczajnej posiedzenie senatu.

Na początku posiedzenia p. marszałek Pryor wygłosił krótkie przemówienie, w którym raz jeszcze powrócił do t. zw. sprawy wawelskiej. Powiadomił senatorów, że zgodnie z wnioskiem sesji nadzwyczajnej dla tej sprawy była zwołana, jednakowoż posiedzenie senatu odbyć się nie mogło, bo przedmiot obrad t. j. projekt ustawy o pełnomocnictwach został w sejmie wycofany.

„Z tego też względu — oświadcza p. marszałek — senat nie miał możliwości w oficjalnej formie dać świadectwa uczuciu niepokoju i troski o należyte poszanowanie i ochronę na przyszłość najświętszych pamiątek narodowych na Wawelu złożonych. Szczątki Józefa Piłsudskiego (senatorowie powstają z miejsc) są relikwią odrodzenia narodu i odbudowy państwa. Są świętością, która do narodu należy i która być winna drogowskazem dla naszych prac i podstawowych linii rozwojowych Polski. Wiem jak sprawa wawelska poruszała panów serca. Jako marszałek Izby sam nią głęboko przeżyłem i daję świadectwo publicznie tych uczuć senatu”.

Ustawa językowa

Po tej manifestacji przystąpiono do omawiania czterech przyjętych już przez sejm ustaw związanych z wygaśnięciem konwencji górnośląskiej.

Ustawę o rozciągnięciu na obszar Sądu Okręgowego w Katowicach przepisów ustawy o języku urzędowym sądów, obowiązujących na ziemiach zachodnich, referował sen. Jeszke. Zaznacza on, że regulując sprawy śląskie nie powinniśmy tracić z oczu losu naszych polskich mniejszości narodowych w innych państwach. Położenie półtoramiliono-

wej ludności polskiej w Niemczech nie może wytworzyć u nas atmosfery przychylniej tolerancji. W Polsce polityka narodowościowa opiera się na poszanowaniu odrębnych kultur narodowych. Po tamtej stronie granicy tak nie jest, mimo zapewnień kanclerza Rzeszy. Przez uchwalenie obecnie ustawy jeszcze raz dajemy dowód dobrej woli. Nie chcielibyśmy, aby sytuacja prawna i faktyczna ludności polskiej w Niemczech zmusiała nas do zmiany tego stanowiska.

Zapewnienia „lojalności” i ostre zarzuty

W dyskusji wystąpił, jak to zresztą było do przewidzenia Niemiec sen. Wiesner. Z jednej strony zapewniał on o lojalności Niemców mieszkających na Śląsku wobec państwa polskiego, z drugiej jednak wytoczył liczne skargi. Oświadcza, że konwencji genewskiej Niemcy nie żalują, gdyż niemieckiej grupie narodowej nie dała ona nic, przeciwnie pod jej płaszczykiem powstała sytuacja w której wyniku pod względem gospodarczym Niemcy stoją przed ruiną, a pod względem politycznym znajdują się w stanie bezwładu. Zarzuca dalej, że przedłożony projekt ustawy nie obejmuje obszaru sądownego w Cieszyńcu i oświadcza w końcu, że aprobatą przez Niemcy projektu ustawy nie oznacza, iż uważają kwestię językową za załatwioną. Szczególnie zwraca się przeciwko projektom sejmiku śląskiego.

Językiem urzędowym powinien być język polski

Sen. Pawelec oświadcza, że lud śląski nie może zrozumieć omawianej ustawy, nie pojmując dlaczego w Katowicach mają obowiązywać inne przepisy niż w Warszawie, Wilnie czy Sosnowcu. Ludność G. Śląska

życzy sobie ustawy, któraby ustalała, że językiem urzędowym jest język polski.

Muszę głosować za ustawą, mówi sen. Pawelec, ponieważ w przeciwnym razie miałbym wrażenie, że stanęło coś między mną a Polską. Wierzę, że rząd zdobędzie się na traktowanie mniejszości niemieckiej w Polsce analogicznie, jak traktuje się mniejszość polską w Niemczech. Odpowiadał w końcu sen. Wiesnerowi na jego skargi, podkreślając, że podziwia propagandę niemiecką, która nawet z tej ustawy robi zarzut przeciw Polsce.

Bez dyskusji

Bez dyskusji przyjęto ustawę o zniesieniu ordynacji pszczyńskiej oraz ustawę o przejmowaniu na własność państwa gruntów za niektóre należności pieniężne.

Reforma rolna

Przy rozpatrywaniu ustawy o rozciągnięciu na G. Śląsk ustawy o reformie rolniej zabrał znowu głos sen. Wiesner. Wypowiada się bardzo ostro przeciwko ustawie, a to z tego powodu, że zdaniem jego rozdrobnienie posiadłości ziemskich może stanowić groźbę dla aprowizacji ludności śląskiej.

W głosowaniu ustawę przyjęto bez zmian.

O uniwersytet na Pomorzu

Sen. Tadeusz Seib złożył na czwartkowym posiedzeniu Senatu interpelację do p. ministra W. R. i O. P. w sprawie utworzenia uniwersytetu na Pomorzu.

Sen. Seib zwraca się do p. ministra z następującymi pytaniami:

1) jaki jest stosunek p. ministra do sprawy tak istotnej, jak utworzenie szkoły akademickiej na Pomorzu?

2) Czy p. Minister nie uznałby za właściwe przewidzieć już w najbliższym budżecie państwa sum potrzebnych na zorganizowanie zakładu i studiów akademickich choćby w drodze rozwojowej, stwarzając tym sposobem konkretne podstawy dla dalszej rozbudowy wszechniczy pomorskiej.

Kościół Ewangelicki na G. Śląsku

Sen. Erwin Hasbach zgłosił interpelację w sprawie ustawy przyjętej przez Sejm górnośląski dnia 16 lipca b. r., dotyczącej tymczasowej organizacji kościoła ewangelickiego unięgo na G. Śląsku. W interpelacji tej zapytuje, co rząd ma zamiar uczynić, aby ustawa była uzgodniona z konstytucją, gdyż zdaniem jego jest ona sprzeczna z art. 115 ustęp 1) i 2) konstytucji.

Niestety

jeszcze pochmurno

Przewidywany przebieg pogody do wieczora dnia 30 bm. W dalszym ciągu pogoda chmurna z przelotnymi deszczami i lekką skłonnością do burz i chłodną temperaturą dniem około 20 st. Jeszcze umiarkowane i porywiste wiatry z kierunków zachodnich.

Księstwo Kentu w Polsce

Nasz umysłny wysłannik w Łańcucie

Księstwo Kentu opuścili już Anglię, udając się samochodem przez Niemcy do Polski. Księstwo Kentu przybędą do Katowic, gdzie będą gośćmi p. Kozieł - Poklewskich. Pan Kozieł - Poklewski jest dyrektorem Spółki Akcyjnej Śląskich Kopalni i Cynkowni.

Z Katowic księstwo Kentu uda

dą się do Krakowa, gdzie zwiedzą zabytki miasta, poczym pojedą do Łańcuta, gdzie będą gośćmi hr. Alfreda Potockiego.

Nasz umysłny wysłannik bawi już w Łańcucie. Jutro zamieści my pierwszą jego korespondencję o przygotowaniach do przyjęcia angielskiej pary książęcej, o zamku łanuckim i t. p.

Koło rolników przeciw ministrowi Poniatowskiemu

Dnia 29. 7. odbyło się posiedzenie Zarządu Koła Rolników Sejmu i Senatu R. P., na którym rozpatrywano interpelację posła Czapkiego do Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych w sprawie ograniczenia uprawnień zawodowych wojskowych w nabywa-

niu działek rolniczych i ogrodniczo-warzywniczych. Zarząd stwierdził wysoką szkodliwość wspomnianego w interpelacji pisma okólnego Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 17 marca 1937 roku i uznał całkowitą słuszność złożenia powyższej interpelacji.

Ceny chleba, mięsa i wędlin będą wznaczone z urzędu

Minister spraw wewnętrznych wydał wojewodom, starostom i prezydentom miast zarządzenie ustalające wytyczne polityki nadzoru nad cenami najważniejszych artykułów żywności, dostosowane do okresu nowej kampanii rządowej.

Zarządzenie to przewiduje wyznaczenie z urzędu cen na podstawowe artykuły żywności, jak: pieczywo żytnie (chleb), pszytłowy, sitykowy, i razowy, oraz pieczywo wodne z mąki pszennej, z dodatku zas artykułów mięsnych: słoniny, boczków, mięsa wieprzowego i wołowego, średniej jakości z dodatkami, podrobów (nerki, wątroba, płuca i otoki) i wreszcie kiełbas zwykłych, salcesonów i kiszek (oprócz pasztetowych).

Ceny pozostałych wyższych lub mniej powszechnie spożywanych gatunków pieczywa, oraz mięsa i jego przetworów pozostawione zostaną narazie swobodnemu kształtowaniu się. Jednakże jakiegokolwiek usiłowania nadmiernego podbijania cen przez mniej uczciwych sprzedawców, będą niezwłocznie paraliżowane przez wyznaczenie tych cen z urzędu i na pozostałe produkty, aż do całkowitego wykorzystania przysługujących rządowi uprawnień.

Ponadto minister spraw wewnętrznych zlecił władzom lokalnym położyć szczególne nacisku na usunięcie wciąż jeszcze spotykanych zbyt wielkich różnic

cen jednorodnych produktów w podobnych i blisko siebie położonych ośrodkach, co stwarza zbędny mozaikę cen i dezorientuje ludność i władze.

Gospodarka wojenna Trzeciej Rzeszy

Tak zasadnicze reformy, jak przeprowadzone obecnie w Niemczech mogą wynikać albo z konieczności życiowych, albo z politycznych przesłanek ideowych.

Trzecia Rzesza za wszelką cenę dąży do samowystarczalności, by szczupłe zapasy dewiz wyzyskać jak najintensywniej przy realizacji planów inwestycyjnych, czyli poprostu zbrojeniowych.

Urzeczywistnianie tych planów ma pewien sens społeczno - ustrojowy, ale myliłby się ten, kto by przypuszczał, że generałowie zarządzają t. j. upaństwowienia kopalń rud żelaznych, zapewnienia państwu decydującego wpływu na hutnictwo i wprowadzenia

przymusowego skupu zboża leży w dążeniach ustrojowo-gospodarczych, opartych na jakichś założeniach ideowych. Życie gospodarcze w Niemczech poddane zostaje dyktando potrzeb państwa ze względu na konieczność mobilizacji surowcowej.

W ogniu życia spala się różne piękne teorie o wolności gospodarczej. Nie jesteśmy wielbicielami niemieckich teorii i metod. Z punktu widzenia psychiki naszego narodu chętniej przeprowadzilibyśmy mobilizację, opartą o dobrowolne wysiłki społeczeństwa. O tym trzeba pamiętać, ale nie wolno zapominać i o tym, że u nas taka dobrowolna mobilizacja nie objęłaby czynni-

ków gospodarczo decydujących t. zn. obcego kapitału i żydostwa.

Na tym przykładzie widzimy najpełniej, jak z jednej strony obecna struktura własności w naszym życiu gospodarczym nie pozwala na przeprowadzenie koniecznych reform ustrojowo - gospodarczych opartych na założeniach ideowych polskiej, jak z drugiej strony wobec potężnej mobilizacji gospodarczej u naszego sąsiada musimy poważnie pomyśleć o naszym położeniu.

Ostatnie zarządzenia niemieckie, pociągające za sobą skrepowanie wolności gospodarczej każdego obywatela są wynikiem ograniczenia możli-

wości gospodarczych Trzeciej Rzeszy, pozbawionej surowców i terenów ekspansji.

To położenie Trzeciej Rzeszy będzie ją zmuszało do szukania nowych zdobyczy. Nie piszemy tego ani po to, by budzić niepokój, ani po to, by dać wyraz zrozumienia tych potrzeb, ale po to, by utrwalić w społeczeństwie polskim realny pogląd na rzeczywistość u naszego zachodniego sąsiada.

Oczywiście u nas pisać się będzie wiele o ucisku niemieckich rolników i t. p. A pominięcie się fakty dla nas o wieloletniej wojnie wrota surowcowej i oparcia gospodarki Trzeciej Rzeszy na wzorach — gospodarki wojennej.

W. Z.